

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Херсонської державної морської
академії

Василь ЧЕРНЯВСЬКИЙ

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
З ІНОЗЕМНОЇ (АНГЛІЙСЬКОЇ) МОВИ

Освітньо - науковий ступінь	Доктор філософії
Галузь знань	13 Механічна інженерія 17 Електроніка, автоматизація та електронні комунікації 27 Транспорт
Спеціальність	132 Матеріалознавство 174 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка 275 Транспортні технології 271 Морський та внутрішній водний транспорт

Програму складено відповідно до вимог Міністерства освіти України, Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2024 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 6 березня 2024 р. № 266 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 14 березня 2024 р. за № 379/41724 та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 року N 283, від 19 травня 2023 року N 502), а також а також Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році, затверджений наказом МОН України 06 березня 2024 року № 266 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 17 травня 2024 року № 729/42074) та Правил прийому до аспірантури та докторантури ХДМА у 2024 році, затверджених на засіданні Вченої ради ХДМА (протокол № 10 від 29.03.2024 р.).

Вступний іспит з іноземної (англійської) мови має на меті визначення рівня сформованості англомовної комунікативної компетентності кандидатів на навчання в аспірантурі. Подальше навчання англійської мови відбуватиметься в рамках курсу *Англійська мова для академічних цілей*, передбаченого програмою навчання в аспірантурі з огляду на нагальну потребу молодих науковців у навичках і вміннях ефективної роботи з міжнародними базами наукової інформації, а саме англомовними джерелами сучасних наукових і професійних знань.

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому до аспірантури та докторантури ХДМА у 2024 році».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Загальні положення

Знання іноземних мов потрібно кожному науковцю, щоб вчасно отримувати інформацію про новітні наукові досягнення, дізнаватися про інноваційні підходи та технології, кращі сучасні винаходи та відкриття, цікаві та варті уваги розробки й ідеї у досліджуваній ними галузі знань. Знання іноземних мов сприяє кращому оволодінню обраною спеціальністю та успішній інтеграції у світовий науковий простір.

Аспірант повинен вміти читати зарубіжну класичну наукову літературу, бути обізнаним із актуальними науковими дослідженнями за кордоном, спілкуватися з іноземними колегами на професійні та наукові теми, виступати з доповідями на міжнародних конференціях тощо. Саме тому іспит з іноземної мови обрано одним із вступних іспитів до аспірантури.

II. Вимоги до рівня володіння іноземною мовою для вступників до аспірантури

Для успішного засвоєння освітньо-професійної аспірантської програми з іноземної мови вступники повинні мати рівень B2 володіння іноземною (або за програмою *спеціаліст*) та здібності до оволодіння знаннями, вміннями та навичками в галузі технічних наук.

Рівень B2 володіння іноземною мовою означає:

- 1) вміти читати іншомовні тексти з повним розумінням змісту побутового, країнознавчого, професійного та загальнонаукового характеру;
- 2) володіти навичками перекладу текстів вищезазначеної тематики;
- 3) володіти усним монологічним і діалогічним видами мовлення в межах побутової, професійної та загальнонаукової тематики;
- 4) сприймати іншомовне мовлення;
- 5) реферувати та анотувати літературу загальнонаукового, професійного чи вузькоспеціалізованого характеру рідною та іноземною мовами;
- 6) вміти вести бесіду іноземною мовою та переказувати зміст прочитаного.

Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості *функціональної, мовної та мовленнєвої компетентностей*.

- Функціональна компетентність включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати аутентичні наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари.

- Мовна компетентність передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови.
- Мовленнєва компетентність охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен вміти брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою.

Програма відображає конкретні характеристики володіння іноземною мовою рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності.

Отже, вступник до аспірантури ХДМА повинен володіти англійською мовою в обсязі програми з англійської мови для магістрів, включаючи такі складові іншомовної комунікативної компетентності в сфері професійного спілкування, як-от:

- Говоріння. Вступник повинен мати просунутий рівень стосовно підготовленого чи непідготовленого монологічного та діалогічного видів мовлення в ситуаціях професійної та загальнонаукової комунікації, що містить термінологічну лексику, а також лексику загальнонаукового характеру, найуживанішу в сфері професійного спілкування.

- Аудіювання. Вступник повинен уміти сприймати на слух і розуміти зміст усного іншомовного мовлення, виділяючи головну або потрібну інформацію.

- Читання. Вступник повинен уміти читати та розуміти художні твори, а також літературу загальнопрофесійного та загальнонаукового характеру. Він також повинен володіти різними видами читання: ознайомлювальним, переглядовим і вивчаючим.

- Письмо. Вступники повинні вміти писати короткі твори (есе) на побутову та загальнопрофесійну тематику, писати резюме, складати план або конспект прочитаного тексту.

- Переклад. Вступник повинен володіти загальнопрофесійною та вузькопрофесійною іншомовною термінологією, ефективно використовувати словники та іншу довідкову літературу, користуватися комп'ютером, застосовувати перекладацькі прийоми для досягнення смислової, стилістичної і прагматичної адекватності перекладу, оформляти текст перекладу відповідно до норм мови перекладу.

III. Структура та зміст екзаменаційного білету

1. Візьміть участь у співбесіді англійською мовою про Ваші наукові інтереси та майбутнє дослідження. / Take part in an interview in English about your research interests and future research.

Орієнтовний перелік питань: (Postgraduate interview questions)

1. When did you graduate from the University / Institute / Academy? What did you do after graduating from the University?
2. Why would you like to take a postgraduate course? Would you like to take a full-time or part-time course of study? Why?
3. Who will be your scientific supervisor / advisor? What are his/her credentials (achievements, academic degrees, certifications, and general background)?
4. What is / will be your research topic? What is the hypothesis* of your research?
5. What will be your field of study? What research gaps are you going to explore? Are you exploring any of those gaps currently?
6. What is / are the goal(s) of your future research? What problems are you going to discuss in your research? What problems are you working at now?
7. What research areas are you going to focus on? What do you think makes your research essential for your field of study?
8. Have you got any publications? How many publications have you got? Are they on the problems of your research? What are they about?
9. Have you ever participated in different types of scientific events / meetings? What conferences / seminars / workshops / roundtables did you take part in?
10. What languages do you speak? How long have you been learning English? Did you study any other foreign languages at school or at the University? Do you find languages easy or difficult to learn? Why?
11. Do you know what a research work looks like? What is the common structure of a PhD thesis / dissertation? What are the basic elements of a thesis?
12. Do you know the basics of writing a research work? Describe in short your first experience in research at school / college / university?
13. Could you name a few research skills you think a young scientist should have or develop to make a scientific career?
14. What are your strengths that make you a promising researcher? How can you use your strengths in research?

15. Do you have any weaknesses that could negatively affect your progress in research? What do you do to overcome your weaknesses?

16. What was/were the most difficult decision(s) you have had to make in recent times? What challenges do you think you might encounter in conducting your research? How are you going to overcome them?

17. Who can help you with your research? In what way? Do you think collaboration is important for science? Do you plan to collaborate with different labs at other universities?

18. Are you going to make contacts with those who are of one mind with you? How will you network with others?

19. What is the role of the English language in scientific research? How can it contribute to your research work?

20. What electronic / online dictionaries and translators do you usually use? Which of them do you find the most helpful? Why? What other reference literature will you need to use?

*hypothesis - [haɪ'pɒθəsis] - a starting point for further investigation; an idea that is not yet verified, but that if true would explain certain facts or phenomena.

IV. Критерії оцінювання

Вступний іспит відбувається в усній формі. Оцінювання знань кандидатів на навчання в аспірантурі за результатами вступного іспиту з англійської мови здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на задані питання.

Відповіді кандидатів оцінюються згідно визначених критеріїв усіма членами комісії. За результатами оцінювання членами комісії визначається середня оцінка. У разі виникнення спорів щодо оцінки вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

Оцінювання відповідей з кожного питання здійснюється відповідно до встановленої шкали. Підсумкова оцінка обчислюється як середнє арифметичне з усіх отриманих балів.

**ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ
УСНОГО АНГЛОМОВНОГО МОВЛЕННЯ**

Оцінка Критерії	Майже задовільно (E)	Задовільно (D)	Добре (C)	Дуже добре (B)	Відмінно (A)
Швидкість та взаємодія	<ul style="list-style-type: none"> - надто повільний темп мовлення - тривалі паузи для пошуку необхідного слова - розбірлива вимова - ведення діалогу утруднене через обмежені комунікативні навички 	<ul style="list-style-type: none"> - уповільнений темп мовлення - досить зрозуміла вимова - труднощі у веденні діалогу та обміну думками - обмін інформацією під час комунікації частково утруднений 	<ul style="list-style-type: none"> - достатня швидкість мовлення - періодична втрата швидкості при переході від підготовленого мовлення до спонтанної взаємодії - чітка зрозуміла вимова - вміння вести діалог 	<ul style="list-style-type: none"> - темп мовлення нормальний - можливе незначне уповільнення темпу під час спонтанного діалогу - чітка артикуляція - ініціативність у мовленні - зворотний зв'язок із співрозмовником 	<ul style="list-style-type: none"> - близькі до природних плавність та швидкість мовлення; - чітка та правильна вимова - вільне, невимушене спілкування; - ініціювання та підтримка обміну думками навіть у разі несподіваного повороту розмови
Зміст і зв'язність	<ul style="list-style-type: none"> - низька інформативність - короткі, уривчасті висловлювання - порушена зв'язність викладу думок - обмежені комунікативні навички 	<ul style="list-style-type: none"> - малозмістовні відповіді - порушена логіка і послідовність думок - сукупність коротких логічно не пов'язаних речень 	<ul style="list-style-type: none"> - досить змістовні відповіді - вміння підтримати бесіду - достатньо зв'язний характер висловлювань за допомогою простих засобів сполучення 	<ul style="list-style-type: none"> - ініціативність у мовленні - змістовність відповідей - логічне та послідовне розгортання думки - зв'язність висловлювань за рахунок володіння засобами міжфразового зв'язку 	<ul style="list-style-type: none"> - креативність та ініціативність у мовленні - висока інформативність відповідей - структурована послідовність висловлювань - надання повної, добре структурованої відповіді
Лексикон і граматичність	<ul style="list-style-type: none"> - обмежений набір слів і фраз зазвичай загального вжитку - низький рівень грамотності 	<ul style="list-style-type: none"> - лексичний і граматичний запас обмежений завченими фразами та кліше - недостатня грамотність висловлювань 	<ul style="list-style-type: none"> - лексикон достатній для спілкування на загальні та наукові теми - вибір слів не завжди доречний - порушення смислу через граматичні помилки 	<ul style="list-style-type: none"> - комунікативно достатній лексикон - відносно високий ступінь граматичного контролю - здатність уникати граматичних помилок 	<ul style="list-style-type: none"> - багатий лексичний ресурс і широкий діапазон граматичних конструкцій для ефективного спілкування з наукових питань - відсутність помилок, які спричиняють непорозуміння

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Англійська для моряків: лексика й аббревіатура. <https://yappi.com.ua/posts/read/anhliiska-dlia-moriakiv-leksykay-abreviatura>
2. Бахов І. С. English for Post-Graduate Students. Англійська мова для аспірантів та здобувачів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч закл. / І. Бахов. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 276 с.
3. Бондар Т.І. Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників. Навчальний посібник / Т.І. Бондар, З.Ф. Кириченко, Д.М. Колесник, Л.П. Дегтярьова, В.К. Шпак. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
4. Голіцинський Ю.Б. Граматика: Збірник вправ. – К.: Арії, 2008. – 544 с.
5. Ільченко О. М. Етикет англомовного наукового дискурсу: Монографія / Ольга Михайлівна Ільченко. – К. : ІВЦ "Політехніка", 2002. – 288 с.
6. Ільченко О.М. Англійська для науковців. The Language of Science. – Київ: Наукова думка. – 2010. – 288 с.
7. Калюжна В. В., Букреєва О. Й. English opens many doors. Англійський науковий текст: Розуміння. Інтерпретація. Переклад. – К.: Інститут сучасного підручника, 2010. – 272 с.
8. Лебенюк В.М. Навчальний посібник з англійської мови для розвитку навичок фахового розмовного мовлення для аспірантів та здобувачів ВДТУ [Текст] : учбовий посібник / В.М. Лебенюк; В.М. Лебенюк, І.С.Степанова, Н.П. Хоменко. Вінниця : ВДТУ, 2002. – 112 с.
9. Максимук В. М., Дудок Р. І. Англійська мова для аспірантів та науковців гуманітарно-природничих спеціальностей університетів. “English for PhD students”: підручник. – Львів: 2006. – 232 С.
10. Посібник з англійської мови для аспірантів технічних закладів вищої освіти (для практичних занять та самостійної роботи) : навч. посіб. /Саєнко Н. В., Понікаровська С. В., Новікова Є. Б., Созикіна Г. С. – Харків : ХНАДУ, 2022. – 300 с. (анг. мовою).
11. Скороходько Е. Ф. Терміни, що виражають нові знання у структурі англомовних наукових текстів / Едуард Федорович Скороходько // Харківськ. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна, 2000. – № 471. – С. 235-240.
12. Словник іншомовних слів: Словник морських термінів. <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/mySIS.?showSISid=4660986410073&action=showSIS>
13. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.]; за наук. ред. Є. Р. Чернишової; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». – К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. – 230 с.

14. Щербина С.В. «Англійська мова наукового спілкування» для магістрів: Навчальний посібник / С. В. Щербина. – Кропивницький: ЦНТУ, 2020. – 148с.
15. Яхонтова Т.В. Основи англомовного наукового письма. English Academic Writing for Students and Researchers : [навч. посіб. для студентів, аспірантів і науковців] / Тетяна Вадимівна Яхонтова. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 218 с.
16. Armer T. Cambridge English for scientists / Tamzen Armer. – Cambridge: Cambridge University Press, 2011. – 128 p
17. Bashkirov D. Maritime Technical Terminology. Словарь. PDF. – 2001. – 135 с.
18. Ewer J.R., Latorre G. A Course in Basic Scientific English. – Cambridge University Press, 2011. – 128 p.
19. Quick Guide to Science Communication (2014) https://www.brown.edu/academics/science-center/sites/brown.edu/academics.science-center/files/uploads/Quick_Guide_to_Science_Communication_0.pdf
20. Tamzen A. Cambridge English for Scientists. – Cambridge University Press, 2012. – 128 p.
21. Wallace M.J. Study skills in English / Michael J. Wallace. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 208 p.
22. <http://www.thefreedictionary.com/>
23. <https://www.marineterms.com/>
24. <https://safety4sea.com/maritime-dictionary>
25. <https://www.vocabulary.com/dictionary/>

Наталя ОГОРОДНИК

доцент кафедри англійської мови в
судновій енергетиці Херсонської
державної морської академії,
к. пед. н., доцент